

Műhely

Hatósági és szakigazgatási feladatok a régió környezeti állapotának megőrzésében és javításában

Pintér István

A hatósági tevékenység fejlődése

A magyar társadalom a XX. sz. második felében, a 70-es években kezdett el komolyan aggódni a környezeti elemek nagyfokú szennyezése miatt. Ez a törvény előkészítés felgyorsulásához vezetett és megszületett az emberi környezet védelméről szóló 1976. évi II. törvény.

A környezetvédelem területei ekkor még különböző hivatalok felelősségi körébe tartoztak. Egyrészt az 1979-ben létre hozott Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal (OKTH) 7 területi szerve látott el környezet- és természetvédelmi feladatokat. Másrészt az Országos Vízügyi Hivatal (OVH) és területi szervezeteinek is voltak környezetvédelmi feladatai. Bizonyos környezetvédelmi feladatokat a megyei és települési tanácsok is elláttak.

A környezetvédelem egyes szakterületei több évtizedes szakmai múltra tekintenek vissza:

- Az Építési és Városfejlesztési Minisztérium egy 1973-ban hozott kormánydöntés alapján felhatalmazást kapott, hogy hozza létre a levegőtisztaság-védelem jogi alapjait. Megalkották a 11/1973. (IV. 18.) ÉVM rendeletet és az Építésügyi Minőségellenőrző Intézetben (ÉMI) létrehoztak egy levegőtisztaság-védelmi mérőcsoportot az ipari emissziók mérésére.
- 1979-ben létrejött az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal (OKTH), a mérőhálózat az ÉMI-ből kivált, és mint az OKTH Levegőtisztaság-védelmi Intézete működött tovább. 1981-ben a tevékenységi terület bővítése után létrehozták a Környezetvédelmi Intézetet. Az OKTH-ban az 56/1981. MT rendelet alapján a veszélyes hulladékgazdálkodás, majd a 12/1983. MT rendelet alapján a zaj- és rezgésvédelem, később pedig a természetvédelemmel kapcsolatos hatósági tevékenység alapjai is lerakásra kerültek.
- A felügyelőség harmadik elődszervezete az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság volt. A vízügyi igazgatóságok 1954-ben alakultak. A vízminőségi Felügyeletet a 31/1962. OVF utasítás alapján hozták létre, feladata elsősorban a felszíni vizek vízminőségének vizsgálata, a szennyező források ellenőrzése volt. 1988-ban az OKTH Észak-magyarországi Felügyelősége, a Környezetvédelmi Intézet Miskolci Mérőállomása és az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság összevonásával létre jött az ÉKÖVÍZIG. A Vízügyi Igazgatóság Vízvizsgáló Laboratóriumából és az OKTH Levegőtisztaság-védelmi Mérőcsoportjából kialakult egy komplex mérőszolgálat. Két évvel később a környezetvédelem és a vízügy szétválasztását követően ismét két önálló szervezet jött létre.

A környezetvédelmi hatóság megalakulásától az egységes zöldhatóságig

1990-ben az 1/1990. (XI. 13.) KTM rendelet a vízgyűjtő területekhez rendelt létrehozta az ország területén a 12 környezetvédelmi felügyelőséget, melyek első fokú hatósági jogkört gyakoroltak a helyhez kötött légszennyező források, a vízminőség-védelem, zaj- és rezgés elleni védelem, valamint a veszélyes hulladékok káros hatásai elleni védelem tekintetében.

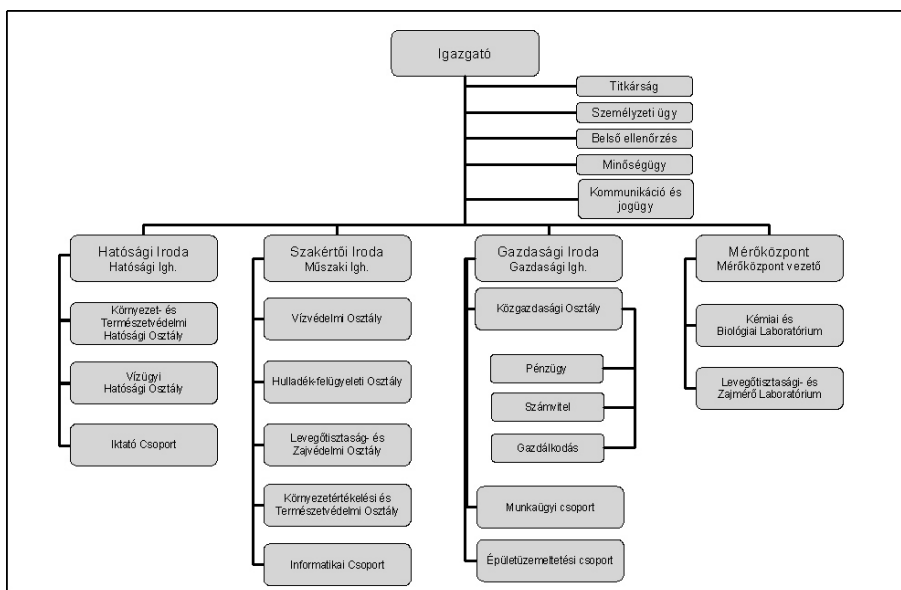
A laboratóriumokkal felszerelt szervezetek feladatát elsősorban a jogszabályok betartásának ellenőrzésében, a környezet állapotának monitorozásában, a regionális információs rendszerek működtetésében, együttműködve más hatóságokkal a környezetvédelmi fejlesztések és beruházások összehangolásában és engedélyezésében határozták meg. Az Észak-magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség működése 3 megyére kiterjedően 461 települési önkormányzat területét érinti.

A 90-es évektől kezdődően számos a környezetvédelemmel kapcsolatos jogszabály lépett életbe, melyek közül a legjelentősebb a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, mely átfogó jogi keretet ad és a preventív környezetvédelemre helyezi a hangsúlyt.

2003 végéig befejeződött az EU jogharmonizáció, az uniós környezetvédelmi jogszabályok hazai jogrendbe illesztése. Alig több mint két év alatt a vízvédelmet, levegőtisztaság-védelmet, zajvédelmet, hulladékgazdálkodást érintő jogszabályok egész sorát alkották meg, köztük a hulladékgazdálkodási törvényt és jelentős számú végrehajtási rendeletét.

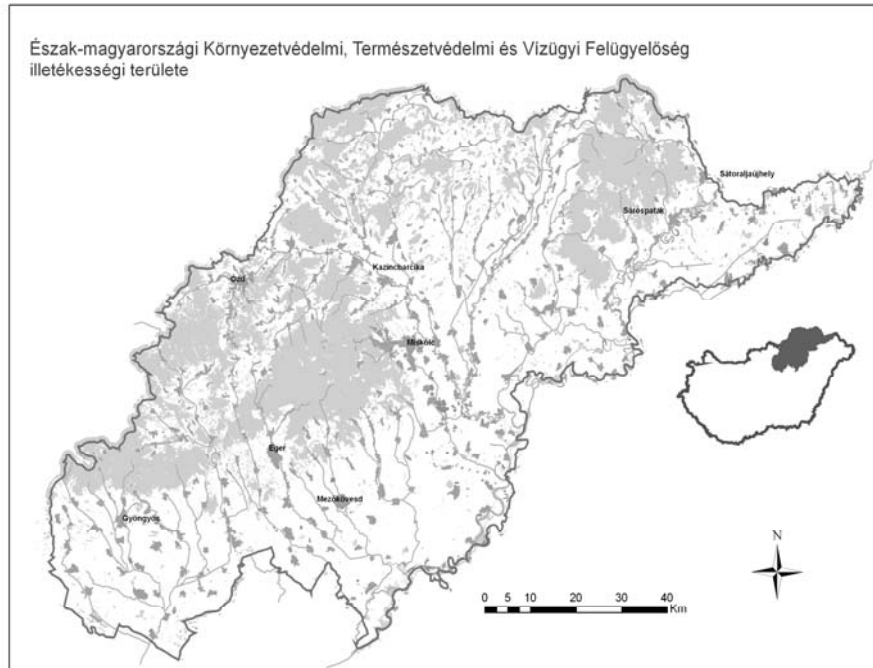
Tárcaszinten 2002-ben megtörtént a környezetvédelem és a vízügy integrációja. Az átszervezési folyamatban 2005. január 1-jével létrehozták az egységes „zöld” hatóságokat, melyek az addig szakterületenként külön-külön tevékenykedő környezetvédelmi, természetvédelmi, valamint vízügyi hatósági feladatokat ellátó szervezeteket váltották fel.

2005. január 1-jével létrejött az Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség. A felügyelőség feladat és hatáskörét a 341/2004. (XII. 22.) Korm. rendelet határozza meg, gyakorolja a külön jogszabályban meghatározott elsőfokú környezetvédelmi, természetvédelmi, tájvédelmi és vízügyi hatósági, szakhatósági jogköröket. Hatósági jogkörében eljárva határozatot hoz (engedélyt, kötelezést ad ki, bírságot vet ki, határértéket állapít meg stb.), szakhatósági jogkörében eljárva közreműködik más hatóság eljárásában. Feladatainkat a mellékelt ábrán bemutatott szervezeti keretek között végezzük (1. ábra).

1. ábra: Az Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség szervezete

A 29/2004. (XII. 25.) Korm. rendelet határozza meg a felügyelőség illetékességi területét, ennek értelmében az illetékességi terület B.- A.- Z. Megye teljes közigazgatási területére, Heves megye nagy részére, továbbá Jász-Nagykun-Szolnok megyéből 3 településre terjed ki, nagysága cca. 10. 200 m² (2. ábra).

2. ábra: Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség illetékességi területe

Vízgazdálkodási, vízminőség-védelemi szakterületi feladatok

A felügyelőség feladata elsődlegesen a felszíni és a felszín alatti vizek, mennyiségi és minőségi védelme, valamint a földtani közeg minőségi védelme, a védelem érdekében vízkészletekbe való beavatkozás esetén a követelmények meghatározása a vízjogi engedélyezési eljárás minden szakaszában.

A vízjogi engedélyezési tevékenység során a vízimunka elvégzéséhez, illetve a vízilétesítmény megépítéséhez, átalakításához és megszüntetéséhez vízjogi létesítési engedélyt, továbbá annak használatbavételéhez, üzemeltetéséhez, valamint minden vízhasználathoz vízjogi üzemeltetési engedélyt ad ki.

A vízgazdálkodás területén a vízhasználatok és vízilétesítmények ellenőrzését – a vízügyi felügyeleteket - a vízügyi hatóság hivatalból éves ellenőrzési terv, továbbá kérelem, megkeresés, vagy bejelentés (pl. panasz) alapján végzi.

A vízügyi és környezetvédelmi hatáskörök összevonásának egyik eredménye, hogy a vízhasználatok, vízilétesítmények ellenőrzése és a vizek (felszíni és felszín alatti vizek) védelme egy szervezeten belül valósul meg, tehát a mennyiségi és a minőségi védelem szempontjai egységes hatósági eljárás keretében juttathatók érvényre.

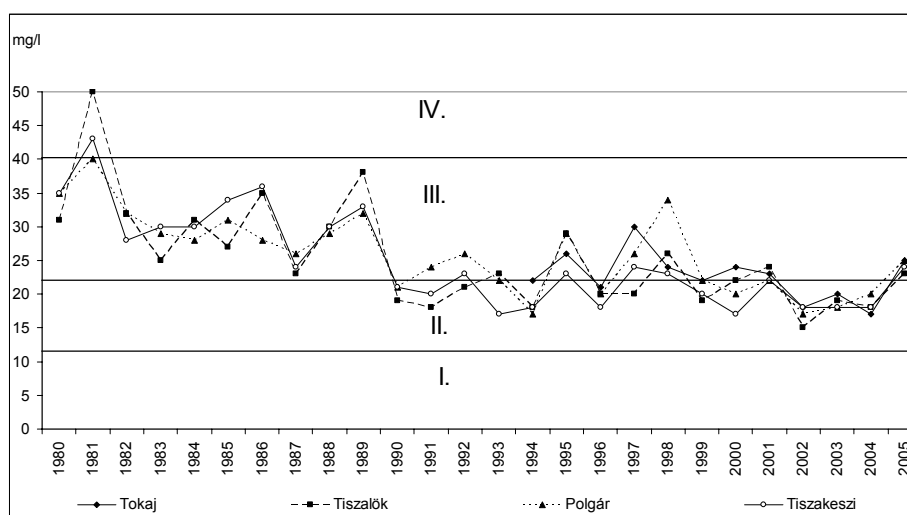
Felszíni- és felszín alatti vizek minősége

Felügyelőségünk illetékességi területén (2005. áprilisáig) 18 felszíni vízfolyás ellenőrzését végeztük 42 mintavételi szelvényben, heti, kétheti és havi gyakorisággal, továbbá 8 víztározó és bányató vizsgálatát évi 6 alkalommal. Ez több mint 1000 vízminta vizsgálatát, mintegy 30 000 analízist jelent. A mintavételt és vizsgálatokat a Felügyelőség akkreditált laboratóriuma végzi.

A törzshálózati mintavételi rendszer kijelölt vizsgálati pontjai mellett 2005. év tavaszától további 43 helyen került sor mintavételekre a Víz Keretirányelvben meghatározott feladatok megalapozása érdekében. A vizsgálatok célja az ökológiai alapállapot felmérése a kijelölt felszíni víztesteknél.

A vizsgálatok alapján általánosságban elmondható, hogy az elmúlt másfél évtizedben a legtöbb vízfolyás vízminősége javult. Ennek okát a szennyvízkibocsátás csökkenő mértékében és a környezetvédelmet szolgáló (termelési és szennyvíztisztítási) technológiai fejlesztésekben kereshetjük. A Sajó vízminősége – mely évtizedeken keresztül rendkívül szennyezett volt – ma a jellemző komponensek tekintetében a tűrhető értéken belül marad.

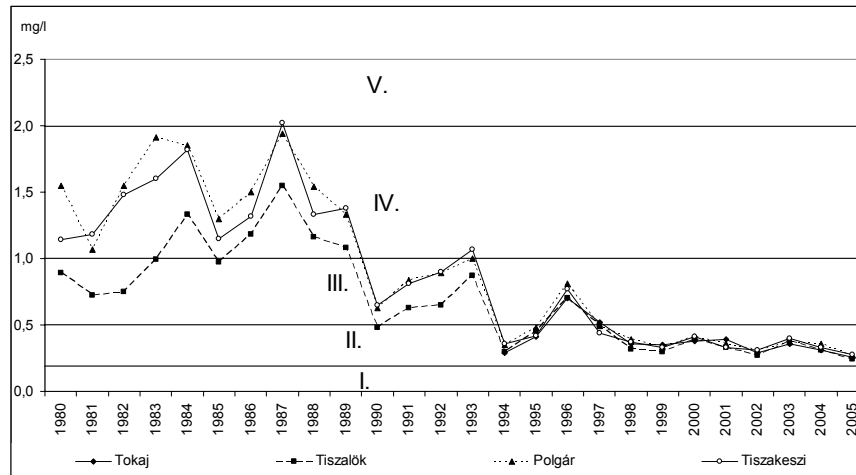
A vízminőség-változást jól mutatja a Tisza folyó, mint az illetékességi területünkön lévő valamennyi vízfolyás befogadójának kémiai oxigén igénnyel (KOI_{Cr}) kifejezett szervesanyag tartalmának és ammónium ion (NH_4^+) koncentrációjának grafikus ábrázolása 1980- 2005.között (3-4. ábra)

3. ábra: A Tisza KOI_{Cr} koncentrációjának változása

Az ábrák jól szemléltetik, hogy az ipari üzemek szennyvíztisztítóinak megvalósulásával és a rendszerváltozást követő gazdasági átalakulással a terhelések 1989-től folyamatosan csökkentek.

Észak-Magyarország jelentős talajvíz, rétegvíz, karsztvíz és parti szűrésű vízkészlettel rendelkezik, mely ivó, ipari és mezőgazdasági célokat egyaránt szolgál. A talajvízkészlet minőségéről összességében elmondható, hogy magas nitrát tartalom, sótartalom és keménység jellemzi. A parti szűrésű vízkészlet minősége függ a felszíni vízfolyás mindenkor minőségétől. A rétegvíz készlet a legkevésbé érzékeny felszíni és felszín közeli szennyezésekre. Minősége jó, vízellátásra kiválóan alkalmas. A karsztvíz készlet minősége, mind az aggteleki, mind a bükki karsztvíz esetében jónak mondható, térségünk ivóvíz ellátásában fontos szerepet játszik. Vízminőségi problémát időszakosan nagy csapadékot követő szennyezőanyag bemosódás okozhat.

4. ábra: A Tisza Ammónium-N koncentrációjának változása

Felszíni- és felszín alatti vízminőségi célkitűzések

Az EU Víz Keretirányelv (VKI) új megközelítést, más szemléletet hozott a vízminőség védelemben. Az EU Víz Keretirányelv célkitűzései a felszíni vízkészletek tekintetében már nem egyedül és elsősorban a jó fizikai-kémiai állapot elérése és fenntartása, hanem a vizek jó ökológiai állapotának elérése, illetve az erősen módosított víztestek esetében a jó ökológiai potenciál szintjére jutás 2015-ig.

Ehhez szükséges volt a víztestek kijelölése, mely 2004 végéig megtörtént. 876 természetes, és 150 mesterséges vízfolyás-víztest, 100 természetes és 124 mesterséges tó-víztest került kijelölésre az ország területén. Illetékességi területünkön 131 természetes vízfolyás és 14 tó-víztest került kijelölésre.

A víztestek ökológiai alapállapot-felmérése 2005. évben kezdődött és 2006. év végéig fejeződik be. Az alapállapot felvétel során a fizikai-kémiai vizsgálatok mellett 5 élőlény csoport (halfauna, makrofíton, fitoplankton, makroszkopikus gerinctelenek, fitobentosz) ökológiai állapota is meghatározásra kerül. Ezek alapján fogjuk a víztestek vízminőségének és biológiai állapotának nyomon követésére a felügyeleti monitoring rendszert kialakítani 2007-ben.

Az ökológiai alapállapot felvétel eredményei meghatározóak a kidolgozásra kerülő vízgyűjtő gazdálkodási tervek elkészítésénél.

Az EU Víz Keretirányelv célkitűzései a felszín alatti vízkészletek tekintetében azonosak a felszíni vizekkel. A VKI szerint 2015-re ugyanis el kell érni a jó ökológiai állapotot, vagy az erősen szennyezett módosított víztestek esetében a jó ökológiai potenciált.

A felszíni víztestekhez hasonlóan meghatározásra kerültek a felszín alatti víztestek is. Országos szinten 108 víztest, míg illetékességi területünkön 15 víztest került kijelölésre.

A víztestek állapotértékelésének meghatározására, illetve pontosítására 2006-ban került kialakításra országosan az EU Víz Keretirányelv szerinti felszín alatti vízminőségi monitoring rendszer, mely a korábban is működött monitoring rendszerek részbeni felhasználásával, s a keretirányelv célkitűzéseihez igazodó további új mintavételi helyek kialakításával valósult meg. Ennek keretében illetékességi területünkön 62 kijelölt vizsgálati helyen végezzük a felszín alatti víztestek vízminőségének vizsgálatát.

Szennyvízelvezetés, tisztítás

Ma az egyik legsürgetőbb feladat a települési szennyvízcsatornázás, szennyvíztisztítás fejlesztése, különösen a vízvédelmi szempontból érzékeny területeken. Az EU csatlakozási

tárgyalások során 2015-ig átmeneti mentességet (derogációt) kaptunk. Legkésőbb eddig az időpontig a 2000 lakosegyenérték-terhelést meghaladó agglomerációk területén meg kell oldani a települési szennyvizek közműves elvezetését és a szennyvizek biológiai tisztítását. Illetékességi területünkön a közműves ivóvíz-ellátottság 99, 1 %-os, ezzel szemben a közcsatorna hálózatba bekötött lakások aránya nem haladja meg az 50 %-ot.

Ivóvízminőség javító program

Az EU követelményeket magában foglaló, az ivóvíz minőségéről és az ellenőrzés rendjéről szóló, 47/2005. (III. 11.) Korm. rendelettel módosított 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 6. számú melléklete szerint Felügyelőségünk illetékességi területén lévő 461 településből összesen 88 kötelezett ivóvízminőség-javításra, elsősorban a megengedettnél magasabb ammónia, vas, mangán vagy arzén tartalom miatt. 14 településen 2006. december 25-ig, további 74 településen pedig 2009. december 25-ig kell az előírt ivóvízminőség-javítást megvalósítani.

Heves megyében a Nemzeti Fejlesztési Terv keretében közel 1,5 milliárd forintértékű beruházás nyomán 10 település mintegy 20 ezer lakója jut egészségesebb ivóvízhez a jövő év elejétől. Hasonló ivóvízminőség-javító program indult B.-A.-Z. Megyében is, ahol 357-ből 72 településen nem megfelelő minőségű a víz. Most a 293 millió forintos uniós támogatással megvalósuló beruházás végén Harsány, Vatta és Csincse település ivóvize lesz egészségesebb.

Környezeti kármentesítés

Illetékességi területünkön, azon belül elsősorban Borsod megyében a múlt örökségként a korábban folytatott ipari tevékenységek átalakulásával jelentős környezeti szennyeződések maradtak vissza. Ózdon és térségében (Borsodnádasd), valamint Miskolcon a kohászati tevékenység, míg Tiszaújváros környékén a zagyatárolók felszámolása tesz szükségessé környezeti kármentesítést, környezeti rehabilitációt. Ezekre és a további felmért területeken a területek rendezése, további fejlesztések számára történő alkalmassá tétele folyamatban van, mint előttünk álló feladat akár milliárdos nagyságrendű költséggel is járhat.

2000. évben hatályba lépett a felszín alatti vizek védelméről szóló kormányrendelet. Ez jogalapot teremtett a helyi talaj és vízszennyezések feltárása, a feltárt szennyezések felszámolására vonatkozó intézkedésekre. Térségünkben évente mintegy 15 területen indul meg hatósági kötelezés alapján a szennyezések feltárása. Jelenleg is 48 területen folynak a kármentesítések. Az elmúlt másfél évtizedben számos kármentesítés fejeződött be, ezek vízminőséget javító lokális hatása területenként már érzékelhető.

Vízminőségi kárelhárítás

A felszíni és a felszín alatti vizekre az egyik legnagyobb veszélyt az üzemzavarból, balesetből, gondatlanságból vagy természeti okok következtében kialakuló rendkívüli szennyezések jelentik. Még az utóbbi években is évente átlagosan 6-8 esetben történik rendkívüli vízszennyeződés. Az ezekkel kapcsolatos intézkedés (helyszíni kivizsgálás, vízmintavételezés, laborvizsgálat, minősítés stb.) is jelentős feladatokat ró a Felügyelőségre.

Levegőtisztaság-védelmi szakterületi feladatok

Az Európai Unió csatlakozásig a levegőtisztaság-védelem jogi szabályozása az 1986-ban kiadott MT rendelet alapján történt.

Az Európai Unió csatlakozás kapcsán sor került a levegőtisztaság-védelmi jogszabályok átdolgozására. A levegő védelmének egyes szabályairól szóló 21/2001 (II. 14) Kormány rendelet megszünteti a korábbi hatáskör megosztást az egyes hatóságok között, egységesen kezeli mind

az emissziót, mind pedig az immissziót. Ezen kívül számos végrehajtásra vonatkozó rendelet került kiadásra, így a hulladék égetéséről, a sztratoszférikus ózonvédelemről, a motorbenzin tárolásáról, a tüzelőberendezések hőteljesítményhez kötött kibocsátásáról, az illékony szerves vegyületek kibocsátásáról valamint a légszennyezetségi zónák kialakításáról szóló jogszabály.

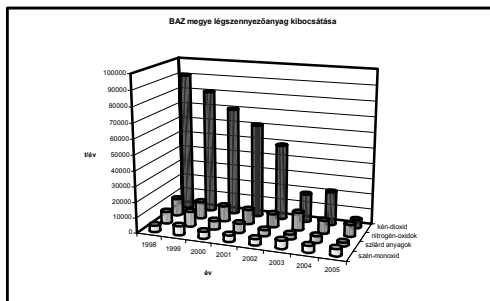
A csatlakozást követően néhány területen moratóriumot kapott az ország az egyes határértékek betartására, melyek levegőtisztaság-védelmi területen az alábbiak:

- nagyüzemi berendezések kibocsátási határértékeinek betartása 2004. december 31-ig,
- hulladékégetők technológiai kibocsátási határértékeinek betartása 2005. június 30-ig,
- meglévő berendezésre a kibocsátási határérték betartása 2007. október 30-ig.

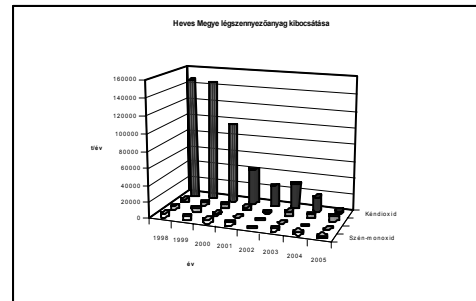
Emisszió

A Felügyelőség illetékességi területe, ezen belül különösen BAZ. megye, az ország egyik legiparosodottabb területe, ahol szinte valamennyi iparág megtalálható.

Az ipari üzemek jelentős része a Sajó-völgyi agglomerációban van. A koncentrált ipartelepítés következtében az ország korábban egyik legszennyezettebb levegőjű térsége alakult ki. Legkedvezőtlenebb helyzetben az Ózd – Sajószentpéter - Miskolc ipari tengely mentén elhelyezkedő települések voltak.

5. ábra: BAZ megye ipari létesítményeinek légszennyezőanyag kibocsátása

6. ábra: Heves megye ipari létesítményeinek légszennyezőanyag kibocsátása

Az 5. és 6. számú diagrammból jól látható, hogy az ipari kibocsátások Borsod és Heves megyében mára jelentősen lecsökkentek.

A szigorodó jogszabályi előírások miatt a nagyipari üzemek emissziójához viszonyítva mára már a közlekedésből és a lakossági fűtésből származó kibocsátások a meghatározók.

Az ipari létesítményeknél a jogszabályi kötelezettségek betartása érdekében technológiai korszerűsítéseket végeztek, mely azt jelentette, hogy

- a nagy tüzelőberendezéseknél tüzelőanyag váltást, technológia-korszerűsítést hajtottak végre,
- a vegyipari és a kohászati üzemeknél utóégetők beépítésére ill. a leválasztó rendszer korszerűsítésére került sor,
- hulladékégetőknél rekonstrukciókat (utóégető, füstgáztisztító rendszer beépítés) hajtottak végre, melynek eredményeként teljesíteni tudják a határértékeket,
- folyamatos emisszió mérő rendszereket építettek ki a légtéri kibocsátások ellenőrzésére, a mért adatok regisztráltak és visszaellenőrizhetők.

A jogszabályi kötelezettségeknek megfelelően a Felügyelőség illetékességi területén jelenleg 15 telephelyen építettek be folyamatos emisszió mérőrendszert. Ezek az erőművek, a hulladékégetők, a cementgyár és kohászati üzemek. A felügyelőségi elvárásoknak megfelelően több helyen online emissziós adatszolgáltatást valósítottak meg.

Ezen kívül a vegyipari üzemek egyes technológiai is rendelkeznek önellenőrzés céljából, jogszabályi kötelezettség nélkül folyamatos emisszió mérő rendszerrel.

Az illetékességi területünkön lévő nagyobb ipari létesítmények a jogszabályi megfelelés érdekében már az uniós csatlakozást megelőzően elkezdtek, illetve tervezték a légszennyezést csökkentő környezetvédelmi beruházásokat, melynek eredményeként mindkét megyében jelentősen csökkent a szennyezőanyag kibocsátás.

Immisszió

A környezeti- és a települési levegő minőségét a Felügyelőség Mérőközpontjának immissziós mérőcsoportja méri, illetve értékeli telepített monitorhálózat segítségével.

A Felügyelőség az OLM (Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat) részeként 2002. évtől üzemelteti az immissziós mérőhálózatot, mely 11 monitor állomást, valamint a szakaszos mintavétellel ellátott RIV mérőpontokat (24 helyen) foglalja magába. Ülepedő por mérése 62 helyen történik. Az üzemeltetés, karbantartás, az adatok fogadása és elővalidálása, valamint továbbítása az OLM-be a Felügyelőség Mérőközpontjának feladata. A folyamatos monitor állomásokon meteorológiai adatok, PM10, CO, SO₂, NO_x, ózon, RIV mérőpontokon SO₂, NO₂ és ülepedő por mérése történik. A validált mérési adatok az OLM-ből elérhetők. Az OLM-et alkotó mérőpontok területi elhelyezkedésének felülvizsgálata jelenleg folyik.

A levegőtisztaság-védelem területén az elmúlt 10 évben jelentős változás következett be. A levegőminőség javulás meghatározóan az ipari üzemek rekonstrukcióinak, illetve a környezetvédelmi beruházásainak következménye.

A légszennyezettség helyzete kén-dioxid komponensre nézve az utóbbi években jelentős javulást mutat, a széntüzelésű erőművek egy része a korábban felhasznált tüzelőanyagok helyett alacsony kéntartalmú import szén és/vagy biomassza tüzelésre tértek át. A Mátrai Erőmű ZRt. a kén-emisszió csökkentésére füstgáz-kéntelenítőt épített be, így teremtve meg a magas kéntartalmú hazai szenek felhasználhatóságát.

Az NO_x kibocsátásért elsősorban a közlekedés a felelős. A nagyvárosok csomópontjaiban, forgalmas közlekedési útjai mentén határérték túllépés esetszám növekedés okoz problémát. A NO_x koncentráció a többi megyéhez hasonló lassú növekedést mutat, ami egyenesen arányos a gépjárműszám növekedésével.

Az Európai Unió csatlakozást követően az immissziós határértékek felülvizsgálatára és szigorítására került sor. Így a mérési adatok kiértékelésekor figyelembe kell venni, hogy nem romlott a levegő minősége, hanem a viszonyítási értékek csökkentek.

A szállópor mintavételek adatai alapján a nagyvárosokban (Miskolc, Eger), és más településeken (Putnok) a PM₁₀ koncentráció értékei a megengedett túllépések számát jelentősen meghaladják, mely helyenként közlekedésből, helyenként gyenge minőségű háztartási szén felhasználásból származik.

A miskolci Búza téri állomáson mért kiugró adatok, mint már az NO_x kibocsátások vizsgálatánál említettem, a forgalmas közlekedési csomópont közelségével magyarázható. Ez országos, sőt uniós jelenségnek tekinthető probléma, minden jelentős átmenő forgalommal rendelkező nagyvárosra jellemző. Az M30-as autópálya megépítése és átadása csökkentette Miskolc belvárosának átmenő forgalmát, de végleges megoldást, a Miskolc várost északról elkerülő út megépítése hozhat.

A kohászati tevékenység átalakulásával (Miskolcon és Ózdon) jelentősen csökkent a térség szénmonoxid szennyezettsége, de az acélművek porkibocsátása továbbra is számottevő.

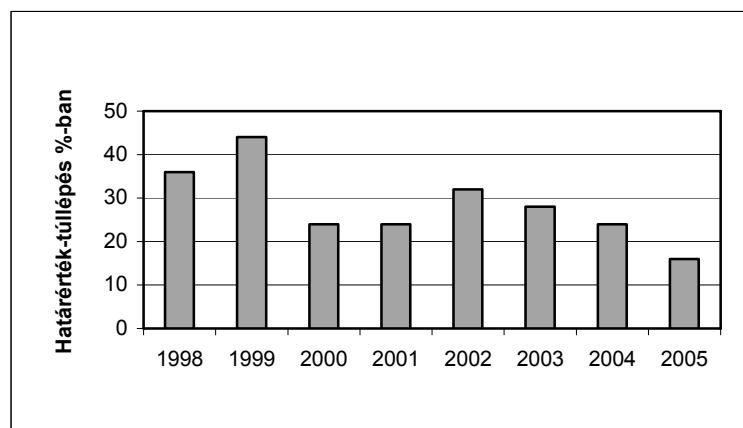
Zaj- és rezgésvédelmi szakterületi feladatok

A környezeti zaj- és rezgésvédelem szabályozása kormányrendeleti szinten először 1983-ban jelent meg, amely többszöri módosítással ma is érvényes. Általánosságban jellemzője a rendeletnek, hogy valamennyi környezeti zajforrás tekintetében elsősorban a megelőzésre helyezi a hangsúlyt, az új létesítményekre tartalmaz részletes előírásokat, hiszen a műszaki tervezés folyamán lehet és kell biztosítani a követelmények teljesülését.

Ugyanakkor a szabályozás határérték centrikus, a zajterhelés növekedést nem diszkriminálja.

A Felügyelőség a rendelet alapján zajkibocsátási határértéket ír elő kérelemre vagy hivatalból indított eljárás keretében, ill. határérték túllépés esetén - melynek megállapításához a szükséges méréseket a Felügyelőség akkreditált laboratóriuma végzi el - szankcióként bírság kivetését alkalmazza. Kivizsgálja a hatáskörébe tartozó panaszokat, és szakhatósági jogkörében eljárva előírja az engedélyező hatóságok határozataiba foglalt zaj- és rezgésvédelmi követelményeket.

Az 1998 és 2005 közötti időszakban vizsgált üzemeknél a határértéket túllépők száma folyamatosan csökken, míg 1999-ben a vizsgált üzemek több mint 40 %-ánál tapasztalunk határérték túllépést, addig 2005-ben ez az arány kevesebb, mint 20 %. (7. ábra)

7. ábra: Határérték túllépéssel érintett üzemek aránya az összes vizsgált üzemhez viszonyítva

A rendszerváltás időszakában illetékességi területünkön az ipar leépülése volt a jellemző, a nagy termelő cégek (kohászat, gépgyártás) jelentős része megszűnt, ill. volumene csökkent. Kényszervállalkozások következtében növekedett a lakóterületekbe ékelt műhelyekben a kisipari, majd kereteiket túlnövő vállalkozások száma.

Az ipar szerkezetátalakulását követően megjelent új tevékenységek közül a bányászati (kavicsbányák, kőbányák, ásványbányák) kitermelés és szállítás zajhatása lett jelentős.

A közlekedés okozta zajterhelés is jelentősen növekedett az utóbbi évtizedben, egyrészt a gépkocsik számának, másrészt a nehéz gépjárműállomány számának és szállítási kapacitásának növekedésével. A teherszállítás a vasútról jelentős mértékben áttérrelődött a közutakra.

Illetékességi területünkön halad az M3 autópálya, melynek Gyöngyös-Füzesabony közötti szakaszát 1998-ban adták át, majd megépült a Füzesabony utáni szakasza is Görbeházáig. Az egyes szakaszok zajvédelmi problémáinak megoldása komoly hatósági és szakmai feladatokat jelentett.

A lakosság az átmenő forgalom növekedését érzékeli, a zajcsökkentésre megoldást a települést elkerülő utak megépítése jelent. Ennek jó példája a már korábban megépült Mezőkövesdet elkerülő út, melynek eredményeképpen a város közlekedési zajterhelése nagymértékben csökkent. Azóta több elkerülő útszakasz is elkészült. A Miskolcot elkerülő út Felsőzsolca csomópontig már megépült, a 26-os útba átkötő szakasz megépítésével a teljes átmenő forgalom megszűnhet. A jelentős forgalmú útvonalakon további települést elkerülő szakasz megépítése szükséges.

Zajtérképezés

A környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 2002/49/EK irányelv, mely hazai jogrendünkben a 280/2004. (X. 24.) Korm. rendeletként lett adaptálva, számításon alapuló „stratégiai zajtérképek” elkészítését írja elő, amelyek tükrözik a jelenlegi zajterhelési helyzetet, a lakossági érintettséget, a túllépések mértékét, alkalmasak a zajterhelési helyzet változásának bemutatására és megfelelő alapot képeznek a megoldást célzó „intézkedési tervek” számára. Illetékességi területünkön a nagyforgalmú utak, vasutak zajtérképét a GKM 2007. év közepére készíti el a fent említett kormányrendelet alapján. A zajtérképek értékelése és jóváhagyása Felügyelőségünk hatásköre.

E feladat ellátását segíti elő, hogy a Környezetvédelmi és Infrastruktúra Operatív Program „Zajterhelés mérése” komponens pályázatán 2004. évben nyert pénzből zajtérkép-készítő szoftvert, számítógépet és zajmérő műszert vásároltunk, melyek segítségével közutak, vasutak és ipari üzemek zajtérképe állítható elő. Illetékességi területünkön eddig 10 útszakasz zajtérképét készítettük el.

Hulladékgazdálkodási szakterületi feladatok

Magyarországon a hulladékokkal kapcsolatos szabályozás az 56/1981. (XI. 18.) MT rendelettel vette kezdetét. Ez a rendelet csak a veszélyes hulladékokra vonatkozó szabályokat rögzítette, nem terjedt ki a hatálya az egyéb (települési, ipari stb.), nem veszélyes hulladékokra. Hosszú ideig a hulladékok kezelését gyakorlatilag a lerakással, vagy égetéssel történő ártalmatlanítás jelentette. A hulladékok évente keletkező mennyiségének növekedése, hasznosításának alacsony foka, az Európai Unióhoz való csatlakozásból adódó jogközelítési kötelezettségek és a környezetvédelemmel, s így a hulladékgazdálkodással szemben egyre növekvő társadalmi elvárások szinte kikényszerítették a hulladékok átfogó, minden területre kiterjedő törvényi szintű szabályozását. Ennek eredményeképpen 2001. január 1-jével hatályba lépett a hulladékgazdálkodásról szóló törvény, majd ezután annak végrehajtási rendeletei, amelyek a hulladékkezelés átalakítását is megalapozták.

A törvény gyakorlatilag – a radioaktív hulladékok kivételével – minden hulladékra kiterjed, s számos feladatot ad a hulladékokkal kapcsolatos tevékenységek végzése, ellenőrzése, engedélyezése, tervezése terén egyaránt. Elsődlegesen a hulladékok keletkezésének megelőzését, a képződő hulladékok mennyiségének és veszélyességének csökkentését, másodlagosan a keletkező hulladékok minél nagyobb arányú, saját anyagában, ennek hiányában energiaforrásként történő hasznosítását kívánja érvényesíteni. Az égetéssel, vagy lerakással történő ártalmatlanítás csak az ezek után megmaradó hulladékokra korlátozódhat.

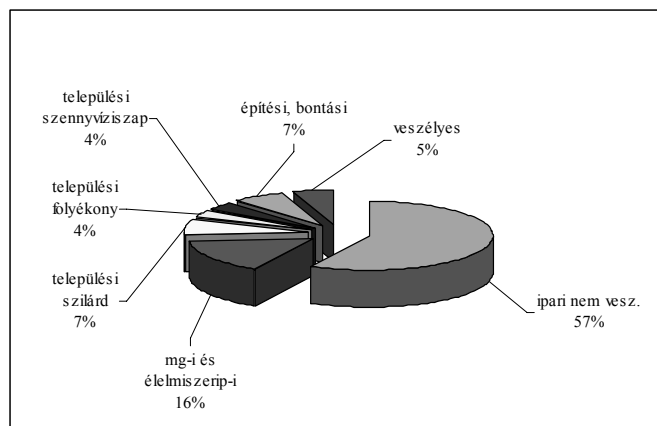
Megjelent a prevenció érdekében a hulladékot termelők mellett a termék gyártójának felelőssége a kevesebb hulladékkal, energiafelhasználással járó technológia alkalmazásáért, a tartós újrafelhasználható termékek kifejlesztéséért. A gyártót terheli az elhasznált vagy újrahasználatos termékek visszavételi kötelezettsége, a termékből származó hulladék hasznosításáért, ártalmatlanításáért a termék előállítója felelős (pl.: akkumulátor, szárazelem,

hűtőgépek, gumiabroncsok, olajok, stb. esetében). Sorra alakulnak, s működnek az ezen követelmények teljesítését segítő ún. koordináló szervezetek.

A jelenlegi helyzet a követelmények, elvárások tükrében

A Felügyelőség illetékességi területén évente mintegy 200.000 tonna veszélyes, kb. 700 000 tonna települési szilárd, és közel 5 millió tonna ipari, mezőgazdasági és egyéb nem veszélyes hulladék keletkezik.

A hulladékok fajtánkénti arányát a 8. ábra szemlélteti.

8. ábra: A keletkezett hulladékok főtípusonkénti megoszlása a területi hulladékgazdálkodási terv készítésekor (2004.)

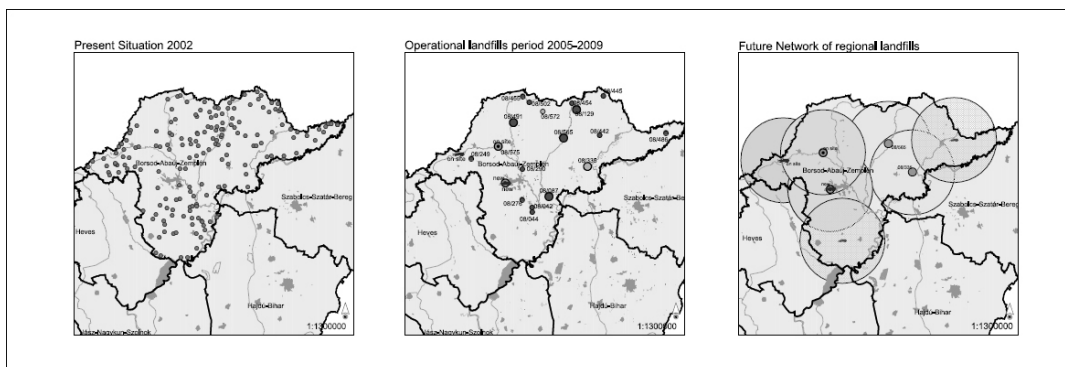
A Hulladékgazdálkodási Információs Rendszerbe (HIR) több mint 3000 telephely jelentkezett be. 11 veszélyes hulladéklerakó, 6 db veszélyes hulladékégető és hulladék együttégető mű üzemel a területen. A veszélyes hulladékok egyéb kezelésére – előkezelés, hasznosítás, ártalmatlanítás – további számos szervezet rendelkezik engedéllyel.

Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozási tárgyalásainak eredményeképpen 2005. közepéig kapott felmentést a hulladékok égetése területén az uniós követelmények, határértékek teljesítése alól. A csomagolási hulladékok 50%-os hasznosítási arányát 2005-ben már teljesíteni kellett, 2012-re ezt 60%-ra kell növelni. 2008-ra biztosítani kell a 4kg/fő/év háztartásokban keletkező elektronikai hulladék mennyiség begyűjtését és hasznosítását. A lerakott települési hulladék biológiailag lebomló szervesanyag-tartalmát az 1995. évi mennyiséghez képest 2007 közepére 50%-ra, 2014 közepére 35%-ra kell csökkenteni. 2009-től nem üzemelhetnek olyan hulladéklerakók, amelyek nem felelnek meg az előírásoknak.

E követelmények csak a hulladékgazdálkodás nagyfokú átalakításával, a hasznosítás erőteljes növekedésével teljesíthetők. Ugyanakkor a települési szilárd hulladékok ártalmatlanítása döntő hányadban ma is lerakással történik. Megfelelő műszaki védelemmel nagyon kevés lerakó rendelkezik, Heves megyében pl. egy sem. Az üzemeltetési körülmények erősen kifogásolhatók. Mindezekből következően a lerakók potenciális szennyező források. A nyilvántartott lerakók száma 440 db, ebből jelenleg már csak 70 üzemel. Folyamatosan szűnik meg az ahány település annyi lerakó állapot, folyamatosan kerülnek bezárásra a nem megfelelő műszaki védelemmel kialakított depóniák. A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium megbízásából 2002-ben elvégzett ún. LANDFILL felmérés – amely a települési hulladéklerakók feltérképezését célozta meg – BAZ. megyére vonatkozó eredményét a 9. ábra mutatja be. Külön jeleníti meg a 2002-ben működő lerakókat, a 2005-2008. közötti időszakra tervezett lerakó

rendszer, a 2009. után üzemelő 3 (max. 4) hulladéklerakót, amelyek köré a komplex hulladékgazdálkodási rendszerek szerveződnek (9. ábra).

A nem üzemelő lerakók felszámolása, lezárása, rekultivációja azonban még komoly feladatot jelent a jövőben. Jelenleg a 193 felülvizsgálatra kötelezett lerakóból 74 nyújtotta be a környezeti felülvizsgálati dokumentációt, mindössze 39-re van elfogadott rekultivációs terv, és 19 rekultiváció kivitelezése történt meg.

9. ábra: A települési hulladéklerakók feltérképezését célzó LANDFILL BAZ. megyére vonatkozó eredménye

Komplex hulladékgazdálkodási rendszerek

A jövő mindenképpen a komplex hulladékgazdálkodási rendszereké, amelyekben elsődlegességet élvez a hulladék hasznosítása, s csak a maradék anyag kerül ártalmatlanításra. Ezen rendszerek kialakítása megkezdődött, üzemelésük megindult, vagy rövidesen megindul. A közelmúltban került átadásra Hejőpapiban korszerű hulladéklerakó, Bodrogkeresztúron, Egerben, Sajókazán építési-törmelék feldolgozó, elkészültek és beüzemelésre várnak válogatóművek, komposztáló telepek, valamint a Sajókaza Orbán-völgyi hulladéklerakó. Megindultak a szelektív gyűjtés kezdeti lépései.

B.-A.-Z. Megyében a két nyertes ISPA projekt (Dél-borsodi és Sajó-Bódva völgyi) mellett a regionális jelleggel működő bodrogkeresztúri lerakó köré szerveződött társulás komplex hulladékgazdálkodási rendszerré fejlesztése történik válogató művek, átrakó állomások, komposztálók, építési törmelék feldolgozók stb. kialakításával, a szelektív gyűjtés bevezetésével. Heves megyében az egri kistérség köré szerveződő, az egész megyét lefedő hulladékgazdálkodási rendszer megvalósulása 2009-re várható. Ezeket a rendszereket kiegészítik az átnyúló rendszerek: a Tisza-tavi ISPA projekt 28 borsodi és hevesi települést, a jászteleki lerakó rendszere 13 hevesi települést, a nyírségi rendszer hasonló számú zempléni települést érint. A hulladékgazdálkodási rendszerek túlnyomórészt EU-s forrásból valósulnak meg.

2005. január 1-jétől a Felügyelőség illetékességi területén már csak olyan hulladékégető, együttégető művek üzemelnek, amelyek megfelelnek az üzemelési és kibocsátási feltételeknek. A követelményeket teljesíteni nem tudó hulladékégetők bezárásra kerültek, vagy rekonstrukció alatt állnak. Az üzemelő veszélyes-hulladék lerakók ugyancsak az előírásoknak megfelelőek, így műszaki védelmük, monitoring rendszerük biztosítja a környezeti elemek védelmét. Az előírások teljesítése rendszeres és eseti hatósági ellenőrzések keretében kerül ellenőrzésre, jelentős számban mintavétellel és laboratóriumi vizsgálatokkal egybekötve, a Felügyelőség Mérőközpontjának bevonásával.

A hulladékgazdálkodás tervezése

A hulladékgazdálkodás szabályozásának elengedhetetlen része a megfelelő tervezési-szabályozási rendszer, amelynek alapja az Országos Hulladékgazdálkodási Terv (OHT). Az országos állapot széleskörű felmérésére és értékelésére alapozva az Országos terv meghatározza az elérendő célokat és a célok megvalósításához a cselekvési programot, megalapozza a regionális és lokális hulladékgazdálkodási terveket. A tervekészítés hatéves ciklusokra történik, a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal összhangban. Az OHT alapján a Felügyelőség elkészítette az Észak-magyarországi Statisztikai Régió Hulladékgazdálkodási Tervét a 2003 – 2008. évi időszakra, amely alapján elkészültek a helyi és az egyedi hulladékgazdálkodási tervek. A területi terv a hulladékgazdálkodási célok elérése érdekében az alábbi prioritásokat határozta meg:

1. Komplex regionális begyűjtő-kezelő rendszerek kialakítása
  2. Szelektív gyűjtés bevezetése, szelektív gyűjtési rendszerek kialakítása
  3. Nem megfelelő lerakók bezárása 3 ütemben 2008-ig, a bezárást követő rekultiváció
  4. Települési folyékony hulladék, szennyvíziszap kezelési rendszerek kialakítása
  5. Biológiailag lebomló szervesanyag tartalmú hulladékok kezelő rendszerének kialakítása
  6. Nagy mennyiségben keletkező, ill. felhalmozott nem veszélyes hulladékok (elsősorban kohászati salakok, erőműi salakok és pernyék) hasznosítási lehetőségének megteremtése, hasznosítása
  7. Egészségügyi hulladékok begyűjtési hálózatának teljessé tétele, korszerűsítése
  8. Veszélyes hulladékokra (elektronikai hulladékok, akkumulátorok és elemek, olaj hulladékok) begyűjtő, kezelő rendszerek kialakítása
  9. Nem veszélyes hulladékokra (építési és bontási hulladékok, gumiabroncs, csomagolóanyagok) begyűjtő, kezelő rendszerek kialakítása
  10. Állati eredetű hulladékok begyűjtő, kezelő rendszerének teljessé tétele, korszerűsítése.
- Egyidejűleg a döngutak felszámolása
11. Különleges kezelést igénylő veszélyes hulladékokra gyűjtő, ártalmatlanító, hasznosító telepek létesítése (oldószeres desztillálása, fáradt olajok kezelése, páclevek hasznosítása)
  12. Autóroncs begyűjtő, kezelő rendszer kialakítása

Természetvédelmi szakterületi feladatok

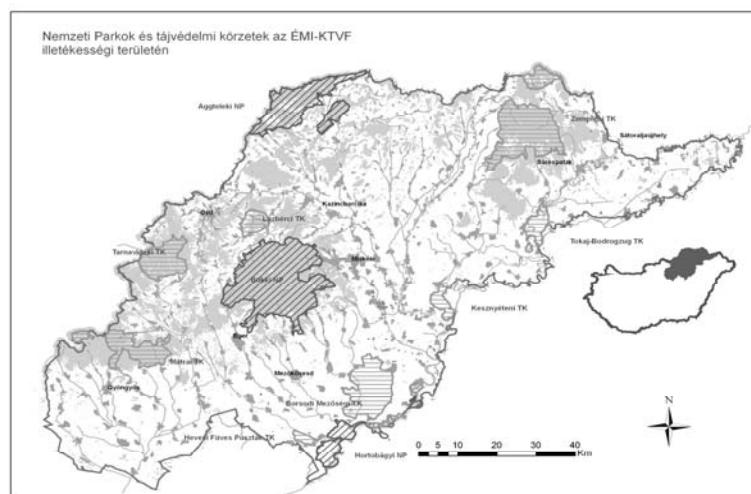
Természetvédelmi területek

A természet-és tájvédelmi hatósági munka mind a védett-, mind a természetvédelmi szempontból nem védett területekre kiterjed. Felügyelőségünk illetékességi területén három nemzeti park található. Az Aggteleki Nemzeti Parkot elsősorban a földtani természeti értékek, felszíni formák és a felszín alatt húzódó barlangok megóvására hozták létre 1985-ben. A nemzeti park Észak-Magyarország karsztvidékén – a hajdani Gömör-Tornai karszt részeken – a Sajó- és a Hernád folyó között, mintegy 20 000 hektár területen helyezkedik el.

A Bükk Nemzeti Park, hazánk első hegyvidéki nemzeti parkja 1977-ben alakult, jelenleg 40.263 hektár védett területet foglal magába. A Bükk-hegység változatos karsztjelenségei, barlangjai, szurdokvölgyei, sziklabércei, valamint élővilágának megóvása fontos természetvédelmi cél. A Bükk Nemzeti Parkon belül vannak kiemelkedő fontosságú, egyedülálló értékeket hordozó területek, melyek fokozottan védettek. Ezek mintegy 5, 6 hektár kiterjedésűek. A Hortobágyi Nemzeti Park négy B.A.Z.-megyei község területén érinti felügyelőségünk illetékességi területét.

A felügyelőség illetékességi területén található továbbá 8 tájvédelmi körzet (a Borsodi Mezőség TK-nak mintegy 90%-a; a Hevesi Füves Puszták TK-nak kb. 60%-a; a Kesznyéteni

TK-nak kb. 90 %-a; a Lászbérci TK; a Mátrai TK-nak mintegy 70%-a, a Tarnavidéki TK, a Tokaj-Bodrozug TK, a Zempléni TK), valamint 17 természetvédelmi terület. (10. ábra)
Az országosan védett területek Magyarország mintegy 10 %-át fedik le, míg B.-A.-Z. Megyében ez az arány kb. 15 %.

10. ábra: Nemzeti parkok és tájvédelmi körzetek illetékességi területünkön

Natura 2000 területek

A természetvédelmi célok még teljesebb elérése érdekében 2004-ben megtörtént Magyarországon is az EU valamennyi tagállama számára kötelező, az Európai Unió Madárvédelmi- és Élőhelyvédelmi Irányelvén alapuló Natura 2000 területek kijelölése az *európai közösségi jelentőségű természetvédelmi területekről* szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet révén. A rendelet célja egyes, az Európai Közösségek Natura 2000 hálózatába tartozó, a rendelet által kihirdetett, illetőleg kijelölt területeken előforduló, a rendelet mellékleteiben meghatározott közösségi jelentőségű, valamint kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok, valamint vadon élő növény- és állatfajok élőhelyének megőrzése által a biológiai sokféleség fenntartásához, megőrzéséhez szükséges szabályok megállapítása, illetve a kijelölés alapjául szolgáló természeti állapot és az azt létrehozó, illetve fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása. A rendelet megállapítja, hogy fenti célokat más, különösen az ország társadalmi-gazdasági fejlődése szempontjából lényeges, törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott más fontos közérdeket szolgáló fejlesztési célokkal összehangoltan kell megvalósítani.

A Natura 2000 hálózatot a madarak védelmére kijelölt Különleges Madárvédelmi Területek (SPA), valamint az élőhelyek, növény- és más állatfajok védelmére kijelölt Különleges Természetmegőrzési Területek (SCI ill. SAC) alkotják.

Különleges Madárvédelmi Területek illetékességi területünkön pl.: Aggteleki-karszt, Putnok-dombság, Bodrozug-Kopasz-hegy, Taktaköz, Zempléni-hegység a Szerencsi-dombsággal és a Hernád-völgygel, Borsodi-sík, Kesznyéten stb. Különleges Természetmegőrzési Területek pl.: Szuha-völgy, Sajó-völgy, Hernád-völgy és Sajóládi erdő, Vár-hegy- Nagy Eged, Miskolctapolcai Tátár-árok-Vörös-bérc, Upponyi-szoros, Gyöngyösi Sár-hegy, Bodrog-Zug és Bodrog hullámtér stb.

A kijelölt Natura 2000 területeket, az irányelvekben meghatározott közösségi jelentőségű fajokat és élőhelytípusokat, a kijelölt területek térképét a hivatkozott rendelet mellékletei

tartalmazzák. A kormányrendeletben kihirdetett Natura 2000 területek kiterjedése 1, 95 millió hektár, hazánknak mintegy 21%-a. Ugyanez az arány B.-A.-Z. Megyére vetítve közel 50 %.

A kijelöléssel az eltűnéssel fenyegetett, kis kiterjedésű természetes élőhelyek és a veszélyeztetett, sérülékeny, vagy bennszülött fajok hosszú távú fennmaradásának biztosítása, a biológiai sokféleség megőrzése a cél.

Természetvédelmi hatósági feladatok

Hazánkban a legtöbb ember számára a természetvédelem célja és feladata ma is csupán a védett területeken vadon élő növények, és állatok oltalmát jelenti. Kevesebben tudják, hogy a Felügyelőségek nem csak a védett területek megővéséért felelősek, hanem az azokon kívül eső területek természetes vagy természetközeli állapotának, természetes életközösségeinek, azok élőhelyeinek fennmaradásáért, és arculatának, látképének megőrzéséért is. A területi védelmen túlnyúló faji szintű védelem természetesen egységesen az ország egész területére érvényes, még a védett területeken kívül is.

Természetvédelmi feladataink fontosságát és mennyiségét jelzi a – már fentebb bemutatott – védett és Natura 2000 területek országosnál jóval nagyobb aránya illetékességi területünkön. Ezekon kívül, ex-lege védelem alatt álló területek még a több mint 1100 láp, 110 földvár és hasonló számú kunhalom (a felmérés már mindkettőnél befejeződött, de nem végleges az adat), illetve a Magyarországon található 3224 barlangból több mint 1300.

Kihirdetésre kerültek továbbá a 2003. évi XXVI. tv. által a Nemzeti Ökológiai Hálózat elemei, melyek főként a védett területek puffertületei, illetve a jelentősebb vízfolyásokat kísérő „ökológiai zöld folyosókat” fedik le országos szinten.

Tájvédelmi szakterületi feladatok

A tájhasznosítás és a természeti értékek felhasználása során meg kell őrizni a tájak természetes és természetközeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról. A történelmileg kialakult természetkímélő hasznosítási módok figyelembevételével biztosítani kell a természeti terület használata és fejlesztése során a táj jellegének, esztétikai, természeti értékeinek, a tájakra jellemző természeti rendszereknek és egyedi tájértékeknek a megővését.

A hatósági tevékenység területi kapcsolatrendszere

A területi kapcsolatainkban mintegy 90 %-ban meghatározóak a gazdasági társaságok, ezeken belül azok a nagy környezethasználók, melyek tevékenységi volumenük, tevékenységük komplexitása, környezeti hatása alapján az un. IPPC irányelv hatálya alá esnek.

Az Európai Tanács 96/61/EK számú, az Integrált Szennyezés-megelőzésről és Csökkentésről szóló irányelve (Integrated Pollution Prevention and Control [IPPC]) a környezethasználó létesítmények működését egy, a tevékenységük környezeti hatásait átfogó engedély (Magyarországon „egységes környezethasználati engedély”) megszerzéséhez köti. Ez a szabályozás a környezetvédelem általános szabályairól szóló módosított 1995. évi LIII. tv., valamint egy új, a 314/2005.(XII.25.) Kormányrendelet megalkotása révén épült be a magyar jogrendbe.

A szabályozás új eleme az integrált megközelítés, melynek értelmében a környezethasználatot nem környezeti elemenként (víz, talaj, levegő), hanem komplex módon, minden környezeti elemre vonatkozóan együtt kell vizsgálni, illetve valamely környezeti elem

terhelésének megelőzése, csökkentése céljából nem engedhető meg egy másik környezeti elem károsítása, szennyezése.

Az integrált megközelítés érvényre juttatását a jogszabály által előírt elérhető legjobb technika (Best Available Techniques [BAT]) alkalmazása biztosítja, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy a folyamatok (tervezés, engedélyeztetés, megvalósítás, üzemeltetés, tevékenység felhagyása) során a kibocsátásoknak már eleve a forrásnál történő csökkentésére és a természeti erőforrások hatékony felhasználására kell törekedni.

A szabályozás azokra az ipari és más, ipari rendszerben folyó (pl. mezőgazdasági) tevékenységekre helyezi a hangsúlyt, ahol a legnagyobb a hatása a környezet szennyezésének.

A korábbi környezetvédelmi szabályozás rendszeréhez viszonyítva az IPPC is szabályozza a kibocsátásokat, de ezen felül foglalkozik többek között az energiahatékonysággal, a környezetbiztonsággal, a hulladékok keletkezésének minimalizálásával. A szennyező hatást szélesebb körben vizsgálja, nemcsak egy egyedi technológiai folyamat vagy tevékenység, hanem az egész létesítmény környezetre gyakorolt hatása képezi a szabályozás tárgyát.

Az elérhető legjobb technika a tudomány és technika folyamatos fejlődésével állandóan változik, mindig újabb minőségi kihívást jelent a gazdálkodó szervezetek számára. A BAT követelmények teljesítése folyamatosan generálja a technikai fejlesztéseket, a környezeti kibocsátások csökkentését, ezáltal a környezeti állapot javulását eredményezi.

Az IPPC hatálya alá eső tevékenységeket végzőknek 2007 végére teljes körű megfelelést kell elérniük a nemzetközi összehasonlításban. Ebben az ügyfélkörben a szakmai konzultációknak prevenciós szempontból nagy jelentősége van.

Hatósági mivoltunkból következően a kapcsolattartás leggyakoribb, hagyományosabb formája jogszabályi kötelező előírásokon alapul. Ennek általános hivatkozási alapja a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény. Speciális jogi utalást a környezetvédelemre, természetvédelemre, vízügyre vonatkozó különböző szintű jogforrások adnak.

Ez a jogalkalmazás a környezetvédelmi követelmények érvényesítésének eszköze más hatóságok és társszervek előtt folyó engedélyezési eljárásokban.

Határmenti együttműködés

A Felügyelőség határmenti tevékenységében a földrajzi elhelyezkedés miatt elsősorban a magyar-szlovák kapcsolatok a meghatározóak. Az együttműködés jogi alapjainak megteremtése több évtizedre nyúlik vissza és szinte folyamatosnak tekinthető. Magyarország és Csehszlovákia a vízgazdálkodási kérdések rendezésére 1976. május 31-én írt alá egyezményt. A Magyar - Csehszlovák Határvízi Bizottság 1982. július 6-10. közötti ülészakán készült jegyzőkönyvben foglaltaknak megfelelően történik a határvizek (Sajó, Bódva, Hernád, Szartos, Bodrog, Ronyva és Tisza) havonkénti közös vizsgálata. A Vízminőség-védelmi Albizottság munkájában a Felügyelőség képviselője szakértőként vesz részt.

A Magyar és a Szlovák Köztársaság Kormánya által, a környezet- és természetvédelem terén való együttműködésről 1999. februárjában aláírt Egyezmény keretében működik a Magyar-Szlovák Környezetvédelmi Vegyes Bizottság, melynek Környezeti Elemek és Informatikai Munkacsoportjában szakértői szinten közreműködünk.

Magyarország alvizi jellege miatt már az uniós csatlakozást megelőzően is felvetődött a határokon átnyúló, környezetvédelmi alapokon nyugvó együttműködés további szélesítése. A 2004-ben elnyert és 2005-ben megvalósult PHARE-CBC pályázat keretében nyílt lehetőségünk a határmenti szlovák-magyar területen tevékenykedő környezetvédelmi feladatot ellátó intézményeknek, és a két térség környezetvédelmi hatósági feladatainak pontos megismerése, és

a már meglévő környezetvédelmi alapú együttműködéshez szükséges kapcsolatrendszer bővítésére.

A projekt hosszú távú együttműködés alapját rakta le. Kölcsönös környezetvédelmi információcsere célú látogatások, munkaközi találkozók, tanulmányutak, szakmai előadások megtartása, valamint módszertani anyagok, egyéb információk cseréjén keresztül. A program távlati céljai tekintetében (gazdaságilag, társadalmilag és tudományosan integrált határrégió kialakításával) közvetlenül illeszkedik az Interreg III. átfogó céljaihoz.

Kapcsolat a zöld szervezetekkel

A környezetvédelem ügyének előtérbe kerülése, a társadalom környezet-érzékenységének fokozódása az utóbbi évtizedben számos civil és zöld szervezet aktivizálódását vonta maga után. Ezek a zöld szervezetek hatékony segítséget nyújtanak szakszerű információikkal a környezeti problémák feltárásában, a környezeti nevelés és tudatformálás társadalmi bázisának kiépítésében, lakossági kapcsolattartásban. Szorosabb együttműködés a területünkön meghatározó tevékenységet végző zöld szervezetekkel (Miskolci Ökológiai Intézet, miskolci ÖKO-KÖR, az egri „Eletfa” Környezetvédő Szövetség) alakult ki.

A tudomány szerepe a környezetvédelemben

A környezetvédelem több tudományágat együtt alkalmazó szakterület. Az előzőekben bemutatott különböző szakterületi tevékenységeknek, a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági munkavégzésnek alapja a magasan kvalifikált, sokrétűen képzett szakember gárda. Munkatársaink jelentős hányada egyetemi végzettséggel, esetenként több diplomával rendelkező (vegyész, biológus, jogász, környezetmérnök, vízépítő mérnök, kohász, gépész stb.) szakember.

Kiválasztásukban messzemenően támaszkodunk azokra a szakokra, képzési lehetőségekre, melyeket elsősorban az egyetemek biztosítanak.

A felsőoktatási intézményekkel kialakult jó kapcsolatunk a szakmai oktatást és tudományos együttműködést erősíti. A Miskolci Egyetemen alakult ki a legszorosabb kapcsolat és vált mindennaposra. Az egyetem gyakorlati tapasztalatokkal is rendelkező oktatói gyakran nyújtanak szakmai segítséget a Felügyelőség szakértői, jogi munkájában. A Felügyelőség a szakmai képzést és oktatást előadások megtartásával, laboratóriumi bemutatókkal, szakdolgozati témák kiírásával és nyári szakmai gyakorlaton hallgatók fogadásával segíti.

A Miskolci Egyetem mellett bővítjük a kapcsolatainkat a Debreceni Egyetemen, a Budapesti Műszaki Egyetemen, az Egeri Tanárképző Főiskolával és más felsőfokú intézményekkel is.

Összegzés

Az Észak-magyarországi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség tevékenységének bemutatásán keresztül igyekeztem rámutatni a környezetvédelem, mint szerteágazó szakterület sokszínűségére. Ennek megfelelően alkalmazni és érvényesíteni kell a környezetvédelem területén a tudomány eredményeit. Folyamatosan figyelemmel kell kísérni a szakmai követelményrendszer fejlődését, valamint a környezeti-gazdasági szabályozás változásait. A környezetvédelmi hatósági tevékenység alapja egy szoros kapcsolatrendszer, amely igényli a gazdasági társaságok, társadalmi szervezetek, az oktatás és a tudomány folyamatosan visszacsatoló együttműködését.